

Linkopība

Dokumenta redakciju sagatavoja:

Valdis Sikсна

1998

Priekšvārds

Linkopības nozares attīstības rīcības programmas pamati ir izstrādāti liela kopdarba ietvaros, kura galvenais mērķis ir radīt un turpmāk īstenot valsts politiku visā lauksaimniecības un lauku attīstībā, kā tas izriet no Saeimā apstiprinātā Lauksaimniecības likuma, reizē ar to Saeimā skatītās Lauksaimniecības attīstības koncepcijas, kas vēlāk kļuva par daļu no Latvijas Lauku attīstības programmas, kuru savukārt LR Saeima akceptēja 1998.gada jūnijā, kā arī no Valsts atbalsta programmas lauksaimniecībai 1998.-2002. gadam, ko MK akceptēja 1997.gada 13.maijā. Sagatavotais dokuments uzskatāms par pamatu tālākai detalizētas rīcības programmas izstrādei. Dokuments aptver lauksaimnieciskās ražošanas un lauksaimniecības produktu pārstrādes nozares. Tomēr dokumentā fokusētās attīstības aktivitātes ir saistītas ar 1998. gada 10. martā Saeimā akceptēto "Latvijas Lauku attīstības programmu", kuras mērķis ir lauku attīstība.

Linkopības nozares politikas programma

Ievads

Latvijā linkopības nozare ir senas tradīcijas. Tā ir bijusi nozīmīga gan galaprodukta nepieciešamības dēļ, gan tāpēc, ka 30. gados lini ieņēma nozīmīgu vietu eksporta struktūrā.

Linkopības galaprodukts ir izejviela vieglajai rūpniecībai. Tikai galaprodukts ir patēriņa tirgus prece.

Latvijā ir gan pārstrādes uzņēmumi, kas pārstrādā linu stiebriņus linsķiedrā, gan linu kombināts, kurā iegūst galaproduktu. Tieši tāpēc ir pamats runāt par pilnu linu nozari: no audzētāja līdz galaprodukta ražotājam, kaut arī lauksaimniecība tieši ir saistīta tikai ar linkopību - linu audzētājiem.

Darbā izmantota informācija, ko sniegusi Latvijas Valsts Zemkopības Ministrija, pārstrādes uzņēmumi: SIA "Larelini", SIA "Rūjiena", SIA "LatLini", Ludzas linu fabrika, z/s "Apsītes", kā arī publikācijas presē un statistikas dati. Veicot analīzi par pamatu tika izmantots B. Arntes disertācijas darbs "Lini Latvijā: ekonomiskās problēmas un attīstības virzieni".

Šo programmu veidot palīdzēja: LVAEI direktors Andris Miglavs, ZM Stratēģijas un kooperācijas departamenta direktora vietnieks Dainis Saukāns, profesors, Dr.hab.lauks. Kazimirs Špoģis. Darba grupā strādāja: darba grupas vadītājs ZM SunKD vecākais referents Valdis Sikсна, z/s "Apsītes" īpašniece, Ludzas rajona Lauksaimniecības departamenta konsultante Valentīna Lazovska.

Paldies, par recenzijām Dr. hab. lauks. Kazimiram Špoģim un Dr. hab. lauks. Visvaldim Pirkstam.

Darba grupā bija uzaicināts, bet neiesaistījās Rēzeknes rajona z/s "Liepas" zemnieks Aivars Runtovskis. Skumji, ka neiznāca sadarbība ar Dr. lauks. Venerandu Stramkali.

Paldies par atsaucību Ludzas rajona Lauksaimniecības departamentam, Ludzas linu fabrikai, Varakļānu linu vērptuvei. SIA "LareLini" prezidentam Valērijam Lukašenokam un viceprezidentei Mārai Paurai, kā arī

plānotājai G. Ļadenko un kvalitātes meistarei. Paldies arī SIA "Rūjiena" direktoram Jānim Līvam, galvenajai grāmatvedei Edītei Ozolai par sniegto informāciju. Paldies par iespēju ciemoties SIA "LatLini" gavenajam direktoram Valērijam Šindleram, un direktora vietniekam, par sniegto informāciju. Paldies par sniegtajām konsultācijām LLU profesoram J. Rubenim.

Saīsinājumi

ES Eiropas Savienība

LLU Latvijas Lauksaimniecības Universitāte

LVAEI Latvijas Valsts Agrārās Ekonomikas Institūts

SIA sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SunKD Stratēģijas un Kooperācijas departaments

VVSIS Valsts Viļānu selekcijas un izmēģinājumu stacija

VSK Valsts statistikas komiteja

ZM Zemkopības ministrija

1. Nozares vispārīgs raksturojums

1.1. Nozares produkti

Garšķiedras linu audzētāju iegūstamie gala produkti:

- ◆ tilinātie linu stiebriņi;

Tilinātie linu stiebriņi ir izejviela šķiedras ražošanai.

- ◆ sēkla.

Linsēklas ir gan izejviela eļļas ieguvei, tālāk to izmantojot krāsu un lakas rūpniecībā, gan vērtīgs olbaltumvielu un proteīna avots lopbarībā. Linsēklu eļļa ir veselīgs produkts pārtikā. Vienmēr linsēklas būs sēklas materiāls.

Pirmapstrādes gala produkti:

- ◆ garā šķiedra;

Garā šķiedru izmanto augstvērtīgas linu dzijas ražošanai. Tālāk tā ir izejviela, aužot veselīgus audumus.

- ◆ īsā šķiedra, pakulas.

No īsās šķiedras un pakulām tālākā pārstrādē iegūst specifiskus produktus, kuriem piemīt linu labākās īpašības.

Pārstrādājot linu stiebriņus, kā blakusprodukts rodas - spaļi. Latvijā spaļus izmanto kā kurināmo arī, kā substrātu sēņu audzēšanai. Taču tos var veiksmīgi izmantot, ražojot būvmateriālus, un tie ir izejviela augstvērtīga papīra ražošanai.

Pārstrādes gala produkti:

- ◆ dzija;
- ◆ jēlaudums;
- ◆ sadzīves audumi;
- ◆ tehniskie audumi;
- ◆ vatīns;
- ◆ auklas;
- ◆ virves.

1.2. Kvalitātes rādītāji

Tilināto stiebriņu kvalitāti nosaka gan šķirnes īpašības, gan agrotehnisko pasākumu kopums, tos izaudzējot. Arī klimatiskie apstākļi salmiņu tilināšanas procesā ir svarīgs faktors, kas ietekmē stiebriņu kvalitāti. Linu stiebriņu kvalitātei jāatbilst šādiem nosacījumiem, kas noteikti ar standartiem GOST - 2975 - 73 vai 24383 - 80 [2].

- ◆ mitrums, ne vairāk kā 25%;
- ◆ piemaisījumi, ne vairāk kā 10%;
- ◆ stiprums, ne mazāk kā 20 H;
- ◆ šķiedras saturs, ne mazāks par 11%;
- ◆ garums, ne mazāks par 41 centimetriem.

Visus iegūtos kvalitatīvos rādītājus saskaita un atkarībā no kopējās iegūtās summas ballēs nosaka stiebriņu numuru. Stiebriņu kvalitāti izsaka numuros no Nr. 0,50 līdz Nr. 2,50. Pēc ZM apkopotajiem datiem Latvijā audzēto linu stiebriņu kvalitāte svārstās no Nr. 0,75 līdz 1,50. 1997. gadā vidējā stiebriņu kvalitāte bija Nr. 1,00.

Izmēģinājumos pierādīts, ka pie augstāka stiebriņu kvalitātes numura palielinās garās šķiedras iznākums, sasniedzot līdz 60%. Šādi iegūta šķiedra ir augstākas kvalitātes, ar augstāku kvalitātes numuru.

Šķiedras kvalitāti pēc izstrādātiem standartiem (GOST 10078 - 85) izsaka numuros:

Nr. 2; 3 - īsā šķiedra, pakulas;

Nr.8 - 15 garā šķiedra.

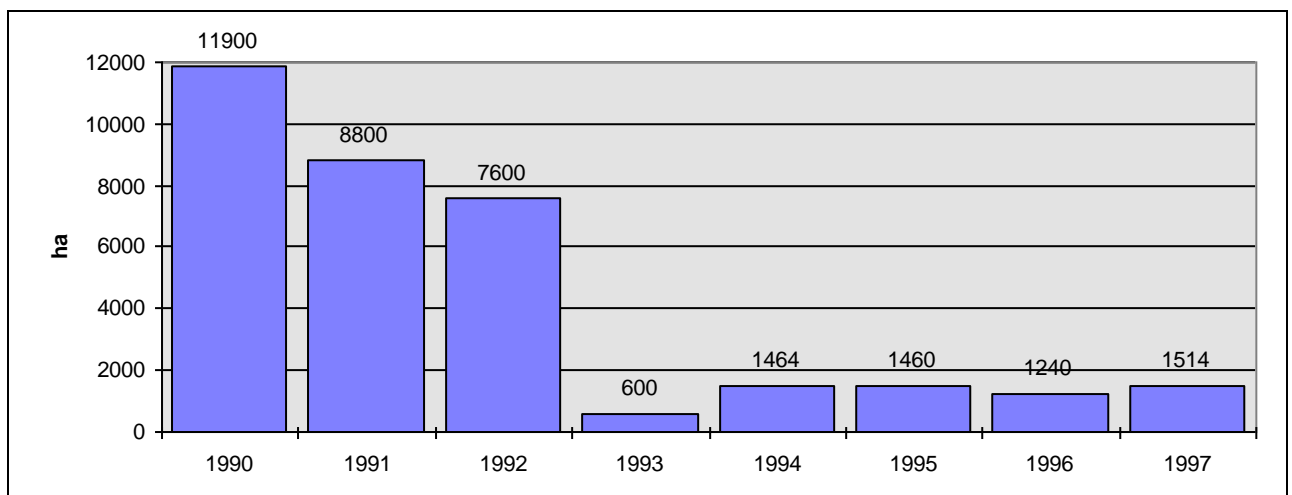
Pēc linu fabriku datiem vidējā šķiedras kvalitāte 1997. gadā bija Nr. 11. Tam atbilst 28,5% šķiedras iznākums (GOST 10078 - 85).

Šķiedras kvalitāti nosaka:

- ◆ šķiedras garums;
- ◆ stiprums;
- ◆ elastība;
- ◆ krāsa.

1.3. Ražošanas apjomi: sējumu platības, raža no hektāra un kopražs (1990 - 1997. gados)

Sējumu platības laikā no 1990. līdz 1997. gadam parādītas 1. zīmējumā.

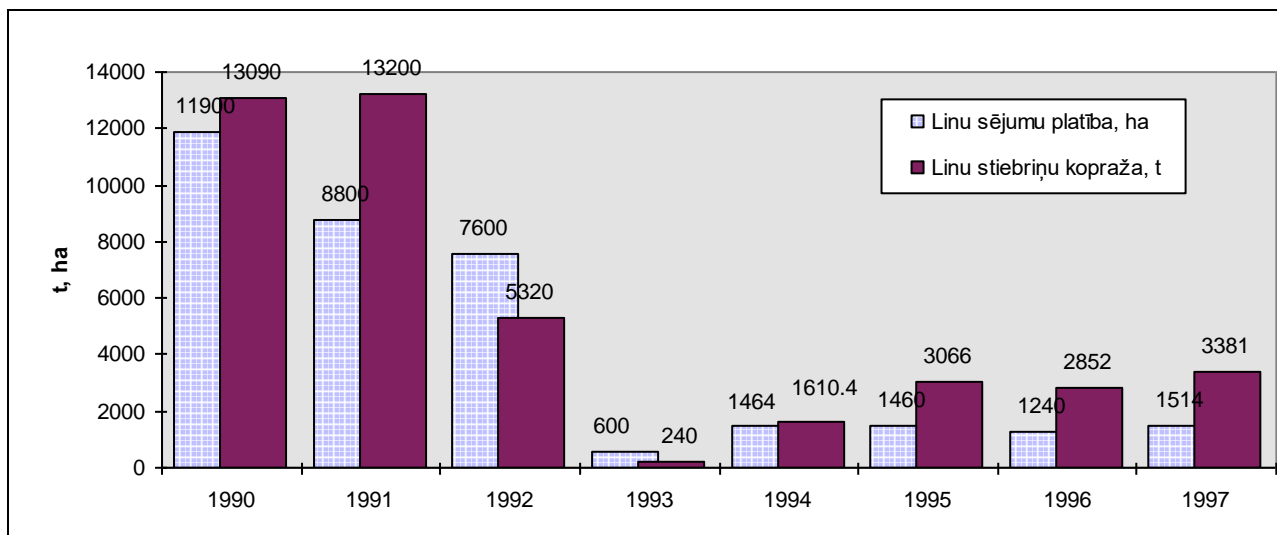


1. zīmējums. Linu sējumu platības Latvijā 1990 - 1997. gados, ha.

Avots: LVAEI Publikācijas, 6. krājums, 1995. gads un ZM sniegtā informācija par sējumu platībām 1994. - 1997. gados.

Linu sējumu platību samazinājums 1993. gadā izskaidrojams ar ekonomisko reformu valstī un lauksaimniecības. Kā arī linkopības nozares subsidēšanas pārtraukšanu. Sakarā ar nenokārtoto tirgu un neskaidro lauksaimniecības politiku Latvijā pārstāja strādāt linu pārstrādes uzņēmumi, iestājās vispārēja krīze nozarē. Ar 1994. gadu sāka izmaksāt valsts subsīdijas linu audzētājiem (Nolikums par subsīdiju piešķiršanu augstvērtīgas produkcijas ražotājiem 1994. gads), kas bija stimuls turpināt nozari. Tomēr sējumu platību palielinājums nesasniedz tādu līmeni, kāds bija prognozēts B. Arntes disertācijas darbā "Lini Latvijā: ekonomiskās problēmas un attīstības virzieni", jo piešķirtās subsīdijas nespēj atrisināt pārējās problēmas, kas saistītas ar pārstrādes uzņēmumu parādiem par piegādāto linšķiedru.

Apskatot tikai linu sējumu platības, nevar gūt pilnīgu priekšstatu par ražošanas apjomiem, tāpēc analizēsim linu kopražs un sējumu platības dinamiku skatīt 2. zīmējumu.



2. zīmējums Linu sējumu platību (ha) un kopražas (t) dinamika Latvijā 1990 līdz 1997. gados.

Avots: LVAEI Publikācijas, 6. krājums, 1995. gads un ZM sniegtā informācija par sējumu platībām 1994. - 1997. gados.

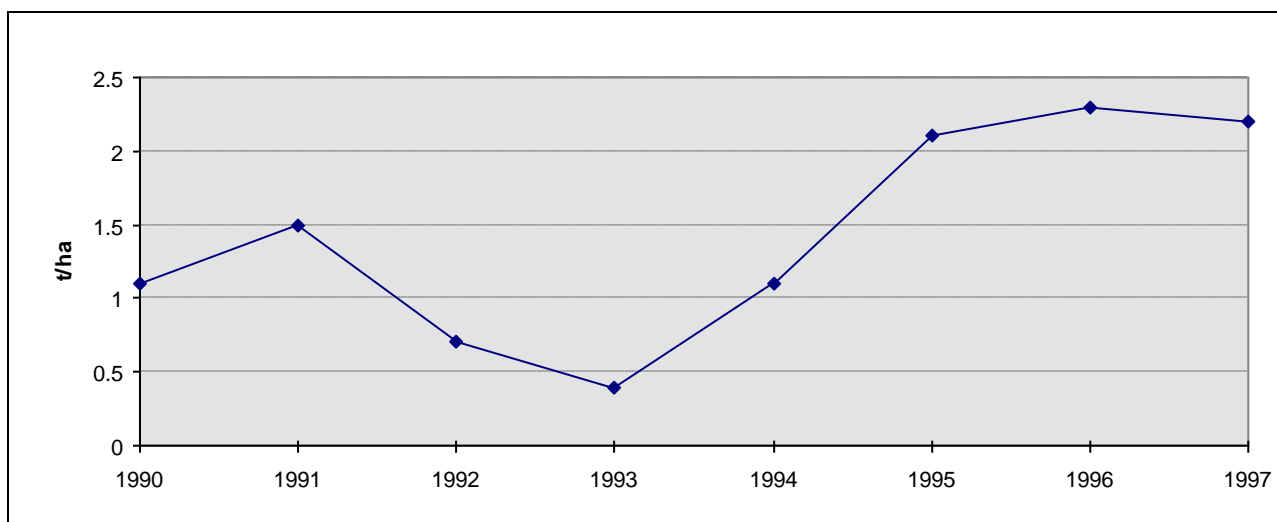
Linu sējumu platībām samazinoties, arī kopražs samazinās, no 13 200 - 240 tonnām linu stiebrīņu 1993. gadā. 1994 - 1997. gadā linu sējumu platības palielinājās, arī tilināto linu stiebrīņu kopražs Latvijā pārsniedza 3 000 tonnas.

Linu ražību līdz 1994. gadam uzskaitīja linšķiedrā, jo linu fabrikām tika nodoti gan linu salmiņi (netilināti), gan linu stiebrīņi, tāpēc, lai uzskaitē būtu iespējama, visa veida produktus izteica linšķiedrā. Pārrēķinu veica izmantojot linu speciālistu izstrādātos koeficientus, pie vidējās stiebrīņu kvalitātes Nr. 1.

- ◆ 4,7 netilinātajiem salmiņiem;
- ◆ 3,85 tilinātajiem stiebrīņiem.

Kopš 1994. gada, kad linu fabrikas pārstrādei pieņem tikai tilinātos linu stiebrīņus, linu ražība tiek uzskaitīta tonnās linu tilināto stiebrīņu, kas iegūtas no viena hektāra linu sējumu. Tomēr arī pēc 1994. gada oficiālajās atskaitēs linu ražību uzrāda linšķiedrā (Lauku saimniecības Latvijā 1997. gadā LR VSK, Rīga, 1998., 16. lpp.).

Linu ražība laika posmā no 1990. līdz 1997. gadam gan linšķiedrā (cnt/ha), gan tilinātajos salmiņos (t/ha) parādīta 3. zīmējumā.



3. zīmējums. Linu stiebrīņu faktiskā vidējā ražība (t/ha) Latvijā 1990 - 1997. gados.

Avots: LVAEI Publikācijas, 6. krājums 1995. gads un ZM sniegtā informācija par sējumu platībām 1994. - 1997. gados.

No 3. zīmējuma redzams, ka linu ražība analizējamā perioda pirmajā pusē ir bijusi ļoti svārstīga, bet pēdējo gadu laikā stabilizējusies augstākā līmenī nekā iepriekšējos gados.

Sešas saimniecības Rēzeknes, Ludzas un Valmieras rajonos 1997. gadā ieguva 4,12 - 4.81 t/ha tilināto linu stiebrīņu. Viszemākā ražība pagājušajā (1997.gadā) bija Balvu rajonā, vidēji tikai 0,9 t/ha.

1.4. Saimniecību klasifikācija

Ieskatu par linu ražošanas saimniecībām sniedz 1. tabula.

1. tabula. Linu audzētāju saimniecību raksturojošie lielumi Latvijā, 1995. - 1997. gados.

Rādītāji	1995	1996	1997
Linu audzētāju saimniecību skaits	177	133	120
Linu sējumu platības vienā saimniecībā, ha	8.2	9.3	12.6
Vidējā linu stiebrīņu kopražā vienā saimniecībā, t	17.3	21.4	28.2
Vidējā linu stiebrīņu ražība t/ha	2.1	2.3	2.2

Avots: ZM dati, ko iesnieguši rajonu lauksaimniecības departamenti par linu subsīdiju avansa piešķiršanu par ierīkoti linu sējumiem un subsīdiju saņemšanu par realizētajiem linu stiebrīņiem.

Linu audzētāju saimniecību skaits ar katru gadu (1995.-1997. gados) samazinās. Taču linu sējumu kopplatība nesamazinās. Tas rāda to, ka linu audzēšana koncentrējas konkurētspējīgākās saimniecībās ar lielākām linu sējumu platībām. Koncentrējoties linu sējumu platībām, cēlusies to ražība un linu stiebrīņu kopražā. Kā redzams 1. tabulā sakārtotos aprēķinos, vidējā sējumu platība 1997. gadā, salīdzinot ar 1995. gadu palielinājusies par 53,7%, bet vidējā stiebrīņu kopražā - par 63,0%.

1.5. Ražošanas reģionālā struktūra

Salīdzinājumu par linu sējumu izvietojumu pa rajoniem dod 2. tabula.

2. tabula. Linu sējumu platības Latvijā pa rajoniem 1994 - 1997. gados, ha.

Rajons	1994	1995	1996	1997
Madonas	0	11	15	5
Daugavpils	71	14	33	9
Preiļu	26	52	31	40
Balvu	250	255	240	180
Valmieras	380	214	130	207
Krāslavas	153	129	120	222
Ludzas	221	290	261	420
Rēzeknes	363	495	410	431
Kopā	1464	1460	1240	1514

Avots: ZM apkopotie dati par linu ražošanu 1994.-1997. gados.

Kā redzams no 2. tabulā sakārtotajiem datiem, linus audzē galvenokārt Latgalē. Vidzemē linus Valmieras rajonā un vienā saimniecībā Madonas rajonā.

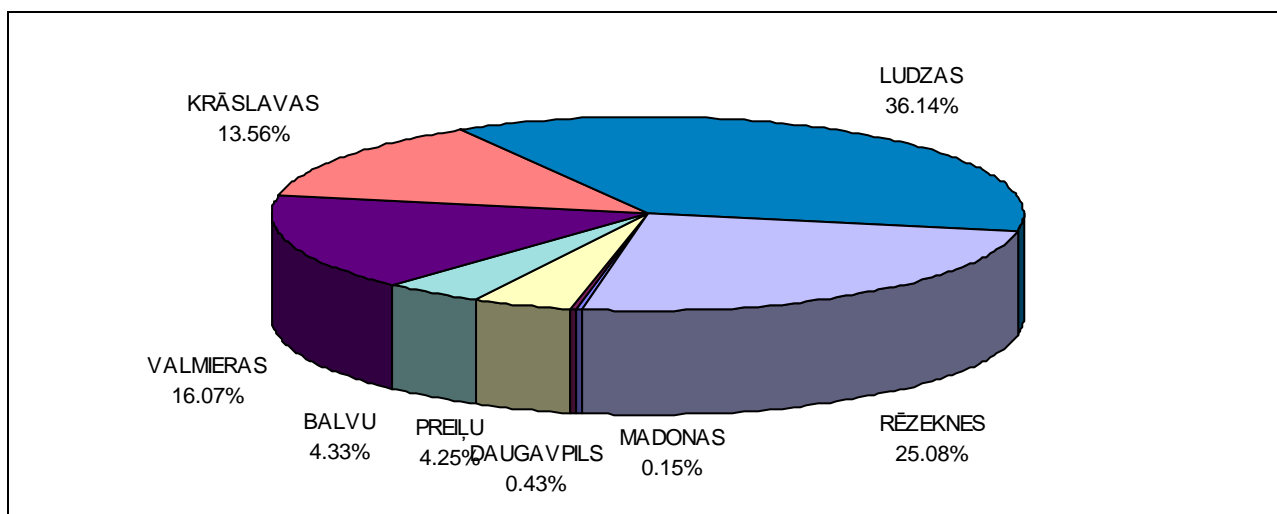
Lielākās linu sējumu platības 1997. gadā bija Rēzeknes un Ludzas rajonos, attiecīgi 431 un 420 ha. Arī iepriekšējos gados Rēzeknes rajonā izvietojusies līdz 34% no visiem Latvijas linu sējumiem.

Analizējot un vērtējot linu sējumu izvietojumu ir svarīgi ņemt vērā pārstrādes uzņēmumu esamību vai neesamību (izvietojumu) rajonā vai tā tuvumā. Vērtējot šo aspektu, varam teikt, ka rajonos, kuru teritorijā ir linu pirmapstrādes rūpnīcas, ir arī lielākās linu sējumu platības.

Ir pamats runāt par linu audzēšanas reģionu. Laika gaitā Latgales reģionā ir izveidojies linu audzētāju loks, pārstrādes uzņēmumi, sēklaudzēšanas stacijas. Šis process veidojies vēsturiski galvenokārt tāpēc, ka nebija citas alternatīvas, gan tāpēc, ka šajā reģionā ir liniem piemēroti klimatiskie un augsnes apstākļi. Latgales

reģionā augšnes kvalitatīvās īpašības neļauj iegūt tādas citu kultūru ražas kā Zemgales līdzenumā vai citos Latvijas reģionos, tāpēc palikusi šī izvēlēta alternatīva.

Linu kopražas reģionālā struktūra parādīta 4. zīmējumā.



4. zīmējums. Linu kopražas reģionālā struktūra Latvijā 1997. gadā.

Avots: ZM apkopotie dati par linu ražošanu 1994.-1997. gados.

Pēc 4. zīmējumā attēlotajiem datiem redzam, ka 36.14% no linu stiebrīņu ražas ir devis Ludzas rajons. Rēzeknes rajons tikai 25,08%, kaut sējumu platības šajā rajonā bija lielākas. par 11ha jeb 103% nekā Ludzas rajonā.

1.6. Ražošanas apjomu potenciālais lielums

Latvijas 12 rajonos, kur kādreiz audzēti lini, ir vairāk nekā 178 tūkst. ha linu audzēšanai labi piemērotu un piemērotu platību. Šos datus, izmantojot A. Boruka aprēķinus, apkopojusi B. Arnte un secina, ka pielietojot 6 lauku augseku, šajos rajonos var izvietot ap 30 tūkst. ha linu sējumu. Tālāk - pie šķiedras vidējās ražības 2,5 cnt/ha var iegūt 7500 t kopražas. Pēc ekspertu vērtējuma tādi apjomi Latvijā nav reāli.

3. tabula. Iespējamās linu sējumu platības Latvijā, tūkst ha

Rajoni	Iespējamās linu sējumu platības, tūkstošos ha
Krāslavas	3,0
Ludzas	3,0
Rēzeknes	3,0
Preiļu	1,5 - 2,0
Balvu	1,0 - 1,5
Daugavpils	1,0 - 1,5
Valmieras	1,0
Citi	1,0
Kopā	14,5 - 16,0

Avots: ekspertu vērtējums

Pēc ekspertu domām, ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi un iespējas, Latvijā linu sējumu platības varētu sasniegt 14,5 - 16,0 tūkstoši hektāru.

Plānojamais vidējais ražības līmenis ir 4 t/ha, kas kopražā dotu 58 000 - 64 000 tonnas tilināto linu stiebrīņu. Arī šis apjoms pēc ekspertu domām Latvijā vēl nav sasniedzams tuvāko 10 gadu laikā.

Pārstrādes uzņēmumu jaudas pēc ZM sniegtās informācijas parādītas 4. tabulā.

4. tabula. Linu pirmapstrādes rūpnīcu pārstrādes jaudas gadā, pēc ZM sniegtās informācijas.

Pirmapstrādes uzņēmums	Pārstrādes jaudas gadā - tilināto linu stiebrīņu tonnas
Rēzeknes linu fabrika SIA "LatLini"	4 000
Ludzas linu fabrika SIA "Linex"	4 000
SIA "Rūjiena"	4 000
Viļakas linu fabrika	4 000
Krāslavas linu fabrika	4 000
Kopā	20 000

Avots: pēc ZM sniegtās informācijas.

Pēc datiem, ko redzam 4. tabulā secinām, ka pārstrādes uzņēmumi var pārstrādāt 20 000 tonnas tilināto linu stiebrīņu gadā. Šo apjomu uzņēmumi var pārstrādāt strādājot 3 maiņās, visu gadu.

Uzņēmumi, kas pašlaik darbojas, spēj pārstrādāt 10 - 12 tūkstošus linu stiebrīņu tonnu gadā. Lai nodrošinātu to jaudu pilnu noslodzi, lini jāapsēj 5 600 - 6 400 ha platībā un jāiegūst 2,5 tonnas tilināto linu stiebrīņu no katra hektāra. Sējumu platībām jāpalielinās 3 reizes. Bet, paaugstinot linu ražību līdz 4 t/ha, linu sējumiem jāatvēr tikai 3 500 - 4 000 ha, Kas ir tikai divas reizes vairāk par pašreizējām sējumu platībām.

Palielinoties linu stiebrīņu kopražai pārstrādes uzņēmumiem jāplāno paplašināt savus ražošanas apjomus. SIA "Latlini" ir iespējams uzstādīt vēl vienu linu pārstrādes līniju, tā divkāršojot savas pašreizējās jaudas līdz 8 000 tonnām tilināto linu stiebrīņu.

Tad kopumā Latvijā iespējams pārstrādāt 24 000 tonnas linu stiebrīņu gadā. Ar linu ražību 4 t/ha linu sējumu platībām jāaizņem 6 000 ha tīrumu platību, jeb 4 reizes vairāk kā tas ir uz 1997. gadā.

Plānojot darbību tuvākajiem 5 gadiem, linu audzēšanas apjomi jātuvina pārstrādes pašreizējām jaudām.

1.7. Saimniecības stratēģija

Linu audzētāju saimniecības ražošanas stratēģija izstrādājama ņemot vērā to, ka saimniecībā nav iespējama tikai linu audzēšana, un augsekā tie var aizņemt tikai sesto daļu. Pārējās platībās var:

- ♦ audzēt lopbarību un ražot pienu;
- ♦ audzēt lopbarību un ražot cūkgaļu;
- ♦ audzēt augkopības preču produkciju.

1.8. Saimniecības lielumu ierobežojumi

Saimniecību ierobežojošie lielumi ir:

- ♦ tehnika;
- ♦ zemes īpašumtiesības;
- ♦ augsekas rotācijas garums.

Linu audzēšana atkārtoti vienā un tajā pašā vietā nevar būt agrāk kā pēc 6 gadiem. Augsekas rotācijas garums ietekmē linu sējumu struktūru saimniecības kopplatībā. Linu sējumi nevar aizņemt vairāk kā 1/6 daļu no saimniecības kopplatības.

Valmieras rajonā SIA "Rūjiena" no 1998. gada slēdz līgumus ar audzētājiem, kuriem ir 3 un vairāk hektāru linu sējumu.

1.9. Nozares galvenās problēmas

Problēma:

- ♦ linu sējumu nelielās platības;
- ♦ zemā ražība.

Tālāk izrietošas problēmas ir:

- ♦ neracionāli izmantotas audzētāju potenciālās iespējas;
- ♦ nenoslogotas pārstrādātāju jaudas.

Nozares galvenā problēma pašlaik ir - niecīgie ražošanas apjomi. Gan sējumu platības, kas pašlaik ir tikai 1514 ha, gan iegūtā linu stiebriņu kopraža 3381 tonnas, kas pilnībā nenoslogo pārstrādātāju jaudas.

Zemā ražība ir sekas, kas izriet ne tikai no laika apstākļiem linu audzēšanas procesā, bet galvenokārt no zināšanu trūkuma, strādājot ar šo kultūru. Nekvalitatīva sēklas materiāla izvēle, augu aizsardzības līdzekļu un minerālmēsli neprasnīga lietošana ir iemesli, kāpēc linu ražības ir zemas.

Stiebriņu zemā kvalitāte neļauj tālākās pārstrādes procesā iegūt kvalitatīvus, tirgū pieprasītus produktus. Bet pārstrādes uzņēmumi iepērk visus Latvijā saražotos linu stiebriņus.

Ražošanas apjomu palielināšana ir komplekss pasākums, kur pamats ir izejvielas, bet to pārstrāde ir tālākais un ne mazāk būtiskais pasākumu kopums. Bet tieši pašreizējā brīdī nenoslogotās uzņēmumu jaudas rada tālāk izrietošas problēmas, kā lielas fiksētās izmaksas, jo netiek izmantotas uzņēmumu paredzētās jaudas, arī darbaspēks netiek pilnībā izmantots.

Ņemot vērā ierobežotās linu ražības potences Latvijā, linu sējumu platības būs jāpalielina tiktāl, lai nodrošinātu pārstrādes uzņēmumus ar izejvielām. Tomēr platību palielinājums nav galvenais mērķis uz kuru tiek ties Latvijā linu audzētājiem.

Nav izstrādāti konkrēti priekšlikumi optimālai saimniecību ražošanas stratēģiju veidošanai, jo nozare Latvijā ir maz pētīta, analizēta un vispār reklamēta.

Situācijā, kad nav izstrādāti saimniecību optimālie ražošanas modeļi, nepastāv arī saimniecību ierobežojošie lielumi.

Linu audzēšana prasa kapitālieguldījumus speciālās tehnikas iegādei.

Latvijā nav iespējams apdrošināt sējumus pret nelabvēlīgiem laika apstākļiem.

2. RAŽOŠANAS BUDŽETA APRĒĶINĀŠANA

Līdz šim veiktajos un publicētajos materiālos par linu audzēšanas ekonomisko efektivitāti [6, 11, 12] atrodam, ka audzēt linus ir izdevīgi, ja saņem valsts subsīdijas par pārdotiem linu stiebriņiem un realizē sēklu.

Turpmāk analizēts budžets, ko sastādīja Dainis Saukāns, pamatinformāciju ņemot no z/s "Apsītes", tālāk to vispārinot un padarot analizējamu.

RĀDĪTĀJI	Varianti					
	I	II	III	IV	V	VI
RAŽĪBA stiebriņi t/ha	2.5	3	4	4	6	6
linsēklas t/ha	0,5	0,7	0,8	0,8	1,0	1,0

IEŅĒMUMI	Ls	Ls	Ls	Ls	Ls	Ls
Linu stiebriņi	50.00	60.00	80.00	80.00	120.00	120.00
Linsēklas	90.00	126.00	108.00	108.00	153.00	153.00
KOPĀ	140.00	186.00	188.00	188.00	273.00	273.00
MAINĪGĀS IZMAKSAS						
Sēklas	24.34	24.34	29.54	29.54	33.44	33.44
Mēslojums	30.50	39.22	47.93	47.93	56.65	56.65
Augu aizsardzības līdzekļi	65.00	85.00	85.00	85.00	85.00	85.00
Citas mainīgās izmaksas	46.17	39.48	32.20	32.20	32.86	32.86
Roku un mašīndarbs	8.30	9.40	9.73	9.73	10.40	10.40
KOPĀ	174.31	197.44	204.40	204.40	218.36	218.36
FIKSĒTĀS IZMAKSAS						
Darba alga + soc. nod	6.20	7.20	7.20	7.20	6.90	6.90
Zemes nodoklis	5.00	5.00	7.00	7.00	7.00	7.00
Amortizācija	22.00	25.69	50.00	50.00	54.68	54.68
Vispāršaimn. izmaksas	2.66	2.89	2.96	2.96	4.43	4.43
KOPĀ	35.86	40.78	66.16	66.16	73.01	73.01
KOPĀ IZMAKSAS	210.17	238.22	270.56	270.56	291.37	291.37
PEĻŅA - ZAUDĒJUMS	-70.17	-52.22	-98.56	-98.56	-18.37	-18.37
SUBSĪDIJAS	221.50	270.00	354.40	240.00	531.60	360.00
PEĻŅA AR SUBSĪDIJĀM	151.43	217.78	276.84	141.44	513.23	341.63

Avots: z/s"Āpsītes" dati, tos analizējis Dainis Saukāns.

Ražošanas budžeta analīzei izvēlēti vairāki varianti:

Pirmais: par pamatu tika ņemta vidējā ražība Latvijā, 1997. gadā, vidējās izmaksas, kas nepieciešamas lai iegūtu šādu ražu.

Otrais: tas ir z/s"Āpsītes" 1997. gada peļņas un zaudējumu aprēķins uz 1 ha linu sējumu.

Trešais: ir variants, kurā stiebriņu ražība ir 4 t/ha, ir tuvākajā nākotnē vēlamais ražības līmenis.

Ceturtais: ir atvasināts no trešā varianta, tikai subsīdiju apjoms samazināts no 88,60Ls (vidēji pagājušajā gadā uz vienu tonnu tilināto linu stiebriņu) uz plānotajiem 60,00 Ls subsīdiju par tonnu stiebriņu.

Piektais: variants raksturo ienākumu - izdevumu struktūru pie augstas linu ražības - 6 t/ha.

Sestais: linu budžeta aprēķins ir līdzīgs piektajam, tikai subsīdiju apjoms ir samazināts - 60,00 Ls/t.

Kā redzams no tabulā sakārtotās informācijas, tad izmaksas uz vienu hektāru linu sējumu atkarībā no tehnoloģijas un sagaidāmās ražas, svārstās no 210,17 līdz 291,37 Ls. Ieņēmumi svārstās no 140,00 līdz 273,00 Ls/ha. Palielinot ražību 2,04 reizes, ieņēmumi palielinās 1,9 reizes, bet izdevumu palielinājums ir tikai 1,3 reizes tādejādi dodot lielāku peļņu pie augstākas linu ražības. Tömēr pie pašreizējām stiebriņu un sēklu cenām linu audzētājs, bez valsts subsīdijām, nevar segt visus izdevumus.

Plānots, ka subsīdiju apjoms samazināsies līdz 60 Ls/t.

Pēc apkopotajiem datiem redzams, ka linu audzēšana dod peļņu tikai tad, ja tā tiek subsidēta.

3. NOZARES TIRGUS IESPĒJU RAKSTUROJUMS

3.1. Vietējās cenas

Linu audzētāju tirgus prece ir tilinātie linu stiebrīņi. Tos iepērk linu pārstrādes uzņēmumi. Šajā gadījumā linu audzētājs ir cenas ņēmējs, vairumā gadījumu viņam nav iespējas izvēlēties, kurai fabrikai viņš piegādā savu produkciju, jo pašlaik strādā tikai 3 linu pirmapstrādes fabrikas.

Linu stiebrīņu iepirkšanas cenas parādītas 5. tabulā.

5. tabula. Linu stiebrīņu iepirkšanas cenas Latvijā Ls/t, 1997. gadā

Uzpircejs (linu pārstrādes fabrika)	Stiebrīņu numurs			
	0,75	1,00	1,25	1,50
	Cena, Ls/t			
SIA "Linex" Ludzas linu fabrika	17.00	20.00	25.00	30.00
SIA "LatLini" Rēzeknes linu fabrika	20.00	20.00	20.00	20.00
SIA "Rūjiena" Rūjienas linu pārstrādes fabrika	10.00	13.00	15.00	20.00

Avots: Linu pārstrādes uzņēmumu snigtā informācija.

Pēc 5. tabulā redzamās informācijas redzam, ka linu stiebrīņu iepirkšanas cena svārstās robežās no 10 līdz 30 Ls/t, atkarībā no linu kvalitātes un uzpirceja. Vidējā stiebrīņu cena pie kvalitātes Nr. 1 ir 17,67 Ls/t.

Linu fabrikas cenu par linu stiebrīņiem ietekmē gan garās šķiedras pārdošanas cena, gan fabrikas darbaspēka izmaksas, kas sastāda līdz 25% no produkcijas pašizmaksas. Tāpēc, tikai ceļot darba efektivitāti, var sagaidīt, ka linu stiebrīņu iepirkšanas cena paaugstināsies.

Saražotās garās linšķiedras uzpircejs Latvijā ir SIA "Larelini". Lai nodrošinātu linu kombināta darbu šis uzņēmums iepērk šķiedru arī ārpus Latvijas robežām, jo Latvijā saražotās garās šķiedras daudzums ir nodrošinājis tikai 20% no uzņēmuma pārstrādes jaudām 1997. gadā.

6. tabulā parādītas garās šķiedras iepirkuma cenas.

6. tabula. Garās šķiedras iepirkuma cenas (USD) SIA "Larelini" 1997. gadā.

Šķiedras numurs	Cena, USD/t
8	850.00
9	900.00
10	1050.00
11	1120.00
12	1190.00
13	1280.00
14	1380.00

Avots: Ludzas linu fabrika.

SIA "Larelini" garo šķiedru Latvijā un ārpus tās robežām iepērk par vienu cenu. Šobrīd šī ir cena, ko uzņēmums maksā, paralēli maksājot nodokļu parādus Privatizācijas aģentūrai. Turpmāk, kad tiks nomaksāts parāds valstij, uzņēmums plāno paaugstināt iepirkuma cenu Latvijas linšķiedras piegādātājiem.

Īsās šķiedras iepirkuma cenas parādītas 7. tabulā.

7. tabula. Īsās šķiedras iepirkuma cenas (USD) Latvijā 1997. gadā.

Šķiedras numurs	USD/t
2	220.00
3	250.00
4	280.00

Avots: Ludzas lina fabrika.

Īso šķiedru tālākai pārstrādei Latvijā iepērk: SIA "Latlini", SIA "Selters 97".

3.2. Secinājumi

Tirgus ierobežojošie lielumi ir cena, par kuru audzētājam ir jārealizē sava produkcija.

4. NOZARES INSTITUCIONĀLĀ VADĪBA

4.1. Institucionālās vadības juridiskā bāze

1994. gadā Viļānos tika dibināta lina audzētāju asociācija, kura nespēja veikt nozares saimnieciskās pašpārvaldes funkcijas un automātiski likvidējās.

4.2. Galvenās tirdzniecības metodes

Lina audzētāji ar pārstrādes uzņēmumiem slēdz līgumus gada sākumā, pavasarī, par lina stiebriņu piegādi. Šis līgums neveic savas līguma funkcijas, jo pašreizējā tirgus situācijā pārstrādātājs pieņem visu izaudzēto produkciju, tas neuzliek saistības un pienākumus, kā arī nedot atvieglojumus vai citas priekšrocības. Linaudzētājs līgumu var slēgt arī rudenī, ja pavasarī vajadzība nelika pieteikties uz valsts subsīdiju avansa maksājumiem (subsīdiju nolikums) par sējumu platībām.

4.3. Likums par līgumiem

Pašreiz funkcionējošais ir likums "Par norēķiniem ar nepārstrādātu lauksaimniecības produkcijas ražotājiem", pieņemts 1998.gada 15. janvārī.

Speciāli nozarei izstrādāta likuma nav.

4.4. Kvalitātes bāze ražošanā, pārstrādē, realizācijā

Kvalitātes standarti izstrādāti un pieņemti Krievijā (bijušajā Padomju Savienībā) Toržokas Lina institūtā. Pašreiz esošie standarti GOST 10078 - 85 ir pieņemti 1985. gadā. Pasaulē lina tirgū lieto dažādus kvalitātes standartus un metodikas. Ārzemju lina uzpircējiem ir zināmi bijušajā Padomju Savienībā lietotie standarti un kritēriji, tāpēc tirdznieciskos darījumos kvalitātes novērtējuma metodika problēmas nerada [2].

Virzot šīs lauksaimniecības nozares integrāciju ES, būs svarīgi pieņemt kopējus, ES akceptētus standartus - direktīvas (03. 60 65 Products subject to market organization flax and hemp).

4.5. Nozares ģenētiskais potenciāls

Latvijā tiek audzētas Baltkrievijas un Krievijas selekcijas centros radītās šķirnes. Šķirņu pārbaudi, atlasu un ieteikšanu audzēšanai veic Viļānu selekcijas un izmēģinājumu stacija, kā arī šķirņu salīdzināšanas stacijas. Viļānos nav radīta neviena šķirne. Lina selekcija tika pārtraukta 1970. gadā. Darbs lina selekcijā Viļānos atsākts 1992. gadā[10].

4.6. Nepieciešamie institucionālie / juridiskie pasākumi nozarē

Linu audzētāju asociācijai jādibinās, ja iniciatīva nāks gan no audzētāju, gan pārstrādātāju puses. Šīs organizācijas uzdevums būtu apkopot informāciju, kas ir nepieciešama analīzes veikšanai, atrast kontaktu starp pārstrādātājiem un linu audzētājiem. Palīdzēt risināt to problēmas un jautājumus, kam nepieciešama kopēja attieksme, piemēram, risinot jautājumus valdības līmenī, pieņemot nozarei saistošus likumus vai kādus citus dokumentus. Asociācija būs institūcija, kas pārstāvēs plašo audzētāju un pārstrādātāju intereses pārējā sabiedrībā. Asociācijai jāveic nozares saimnieciskās pašpārvaldes visas funkcijas.

Lai uzlabotu situāciju, kādā pašreiz nonākuši pārstrādes uzņēmumi, ilgi nesamaksājot šķiedras piegādātājiem, nepieciešams izdarīt izmaiņas likumā "Par norēķiniem ar nepārstrādātu lauksaimniecības produkcijas ražotājiem". Izmaiņas attiecināmas arī uz šīs nozares pārstrādes uzņēmumu un ražotāju līgumattiecībām. Pašreiz, kad pārstrādes uzņēmumi ir nodokļu parādnieki, tie nevar ņemt kredītus, arī īstermiņa, lai norēķinātos ar klientiem. Tāpēc ir jārada tiesiski regulēta attiecību vide, kas būtu balstīta uz savstarpēju vienošanos un abu pušu interešu, kā arī iespēju ievērošanu.

Darba grupas priekšlikums izdarīt izmaiņas likumā:

Norēķini starp produkcijas ražotājiem (piegādātājiem) un uzņēmumiem tiek veikti sekojošā kārtībā:

pirmā iemaksa 10% no izmaksājamās summas tiek veikta 10 dienu laikā no piegādes dienas.

turpmākās iemaksas tiek veiktas pa ceturkšņiem:

1. ceturksnim noslēdzoties, izmaksā 15% no sākotnējās izmaksājamās summas;
2. ceturksnim noslēdzoties, izmaksā ne mazāk kā 25% no sākotnējās summas;
3. ceturksnim noslēdzoties, izmaksā ne mazāk kā 25% no sākotnējās summas;
4. ceturksnim noslēdzoties izmaksā atlikušo summu (tā nav lielāka par 25% no sākotnējās izmaksājamās summas).

Ja uzņēmums izejvielu pārstrādi veic ātrāk, kā gada laikā, tad, beidzot pārstrādi izmaksājama visa atlikusī summa.

Nepieciešams pārtulkot, piemērot un ieviest ES atbilstošus standartus - direktīvas.

Jāizveido jaunas vai jāatjauno esošās laboratorijas pirmāpārstrādes rūpnīcās, SIA "Larelini" un neatkarīgā laboratorija, kas varētu saistīties ar sēklkopības selekcijas un izmēģinājumu staciju vai Latvijas Lauksaimniecības Universitāti.

Plašāk jāiepazīstina zemnieki un citi interesenti ar pētnieciskajiem darbiem un to rezultātiem, kas paveikti šajā nozarē un tiks veikti arī turpmāk.

5. MĀRKETINGA KANĀLI

5.1. Saimniecību tipu ražošanas daļas

Saimniecību iedalījums pēc to kopražas parādīts 5. tabulā.

5. tabula. Linu audzētāju saimniecību iedalījums pēc to kopražas (t) un īpatsvars(%) Latvijā, 1997. gadā.

Kopražas saimniecībā, t	Saimniecību skaits	% no kopskaita
< 4	28	23
4-9,9	34	28
10- 24,9	22	18
25- 39,9	20	17
40- 69,9	8	7
> 70	8	7
Kopā	120	100

Avots: Rajonu lauksaimniecības departamentu iesniegtās ziņas par linu audzētājiem 1997. gadā.

Vislielāko īpatsvaru no saimniecību kopskaita ieņem saimniecības, kuru kopražas ir 4 - 9,9 tonnas - 28%. Arī saimniecību, kuru kopražas ir līdz 4 tonnām, īpatsvars ir ievērojams. Kopumā mazie ražotāji ir 51%.

Galvenie ražotāji ir 8 spēcīgākās specializētās saimniecības: 7% tādu saimniecību, kuru kopražas ir lielākas par 90 tonnām tilināto linu stiebrīņu pārstrādei piegādāja 52% no kopapjoma.

5.2. Tirgus daļas

Pirmais tirgus: audzētājs, pirmapstrādātājs, viņu tirgus prece ir tilinātie linu stiebrīņi. Uzņēmumi iepērk visu Latvijā izaudzēto produkciju.

Otrais tirgus: pirmapstrādātājs - SIA "Larelini", kuru tirgus prece ir garā linšķiedra. Latvijas šķiedras ražotāji aizpilda tikai 15-20% no SIA "Larelini" tirgus.

Īsā šķiedra, kas aizņem 35% no kopējā linšķiedras tirgus, tiek uzpirkta Latvijā.

5.3. Pārstrādes uzņēmumi nozarē

Latvijā tika uzcelti 6 linu pirmapstrādes uzņēmumi[12]. No 6 linu pārstrādes uzņēmumiem pašreiz strādā 3, tie ir Ludzas linu pārstrādes fabrika (SIA "Linex"), SIA LatLini, SIA Rūjiena.

Krāslavas un Viļakas linu fabrikas tiek privatizētas un meklē savus jaunus īpašniekus. Atsākot darbu, tās var veikt linu pirmapstrādi. Privatizētā Preiļu linu fabrika ir reorganizēta un neveic linu pirmapstrādi.

SIA "Larelini" patreiz sastāv no Jelgavas linu kombināta un aušanas fabrikas Mazsalacā. Jelgavas linu kombinātam ir linu sukāšanas cehs, vēršanas cehs ar balināšanas iecirkni, vēršanu un krāsošanu priekšdzijai, aušanas cehs ar šūšanas iecirkni, plaša patēriņa preču cehs[8].

Jelgavas linu kombinātam nav jēlaudumu apstrādes ceha, par audumu tālāku apstrādi uzņēmums slēdz līgumus ar SIA "Mežroze" (bijusī "Rīgas manufaktūra") un galantērijas fabriku "Daile"[11]

Mazsalacas fabrika gatavo maisu audumus, un šuj maisus.[8]

SIA "Salters 97" ir Varakļānu vērptuve. Pārstrādā īso šķiedru. Bijusī Jelgavas linu kombināta filiāle, tagad patstāvīgs uzņēmums.

5.4. Importētā produkta daļa

SIA "Larelini" importē izejvielas: garo šķiedru, linu lenti. Latvijas linu audzētājiem tas ir reāls konkurents. Kā informēja SIA "Larelini", patreiz vietējie linu audzētāji nodrošina tika 15 - 20% no pārstrādes jaudām. Importētā produkta daļa ir 80 - 85%. Palielinoties vietējo audzētāju produkcijas apjomam, importētās izejvielas nebūs spēcīgs konkurents, izņemot gadījumus, kad Latvijā ražotā linšķiedra nebūs augstas kvalitātes.

Latvijā importē arī īso šķiedru, jo Latvijas linu audzētāju izaudzētie apjomi nespēj nodrošināt tās vajadzību pārstrādātājiem. Par īsās šķiedras importa apjomiem nav apkopotas informācijas.

Importē arī gatavos linu produktus: linu dvieļus, palagus, u. c. Par to apjomiem nav apkopotas informācijas.

5.5. Latvijas ražotāju konkurenti ārējā tirgū

Beļģija, Francija, Lietuva, Ukraina, Krievija, Baltkrievija.

6. INVESTĪCIJAS NOZARĒ

6.1. Nepieciešamais kapitāls ražošanai

Lai Latvijā varētu runāt par linkopības nozares attīstību, vajadzīgs kapitāls, jo nozare prasa lielu līdzekļu ieguldījumu. Nepieciešams iegādāties linu novākšanas tehniku, jo pašreiz roku darbs sastāda lielu īpatsvaru darba apjomā, kā arī sadārdzina pamatprodukcijas pašizmaksu.

Veicot aprēķinus par nepieciešamo kapitālu nozarē, par izejas datiem tiks ņemta plānotā linu sējumu platība. Iepriekš tika apskatīts jautājums par potenciālajiem ražošanas apjomiem, kur iespējamās platības, kurās var audzēt linus ir 14,5 - 16 tūkstoši hektāru. Pašreizējās sējumu platības nepārsniedz 2 tūkstošus. Linu sējumu faktiskās platības ir jāpalielina. Ar iepriekš izdarītajiem aprēķiniem pamatots ir sējumu palielinājums līdz 6000 hektāriem. Investīciju apjoms ir 3,5 miljoni Ls.

6.2. Nepieciešamais kapitāls pārstrādei

Pēc pārstrādes uzņēmumu sniegtās informācijas, kapitāls, kas nepieciešams šo uzņēmumu rekonstrukcijai un modernizācijai, ir 7 miljoni lati.

6.3. Orientējošā investīciju vajadzība un iespējamie finansēšanas avoti

Iespējamie finansēšanās avoti ir:

- ◆ pašu kapitāla daļas 10% apmērā;
- ◆ komercbanku kredīti;
- ◆ valsts kredīta garantijas.

7. PAŠREIZĒJĀ POLITIKA

7.1. Tirgus barjeras eksportam - importam. Nepieciešamās procedūras

Ar 01. 02. 1998. gadu stājies spēkā jaunais likums "Par muitas nodokli". Šis likums nosaka kārtību, kādā Latvijas Republikas muitas teritorijā preces un citus priekšmetus apliek ar muitas nodokli, piemērojot muitas tarifos norādītās muitas nodokļa likmes [7].

Izvedmuitas tarifs neattiecas uz linkopības nozari.

Ievedmuitas tarifi noteikti likuma "Par muitas nodokli (tarifiem)" 1. pielikumā:

52. grupa - gatavie tekstilizstrādājumi;

53. grupa - pārējās augu tekstilšķiedras; papīra pavedieni un audumi no papīra pavedieniem.[7]

7.2. Iekšējās cenu regulācijas apraksts

Nozarē nav valsts cenu regulācijas sistēmas.

Linu audzētāji tiek subsidēti ar valsts piešķirtajām subsīdijām no 1994. gada.

7.3. Valsts atbalsts sēklkopībai un selekcijai

Ar ZM rīkojuma par valsts atbalstu Eiropas Savienības kvalitātes prasībām atbilstošas produkcijas ražošanai, nolikumu nr. 4 "Valsts subsīdiju izlietošanas kārtība sēklkopības attīstībai 1998. gadā", tiek piešķirti līdzekļi Malnavas lauksaimniecības tehnikumam, kur izvietojusies daļa no Viļānu selekcijas un sēklkopības izmēģinājumu stacijas. Pēc ekspertu domām, pie pašreizējiem ražošanas apjomiem nav nepieciešams investēt naudu linu šķirņu selekcijā.

7.4. Nepieciešamās izmaiņas politikas vidē

Ir jāpieņem likums par liniem, kurā tiktu noteikts valsts atbalsts linkopības nozarei - subsīdiju pastāvība. Tikai skaidri pausts valsts atbalsts veicinās nozares attīstību.

Ar linkopību galvenokārt nodarbojas Latgalē. Reģionā, kur ekonomiskās attīstības sekmēšana ir nepieciešama arī no valsts puses, tad veicinot šīs nozares attīstību, tiktu celta visa reģiona ekonomiskā attīstība.

Programmas mērķis bija izstrādāt linkopības politikas attīstības pasākumus turpmākajiem gadiem, ņemot vērā pašreizējo situāciju un tradīcijas. Problēmu risināšanu var veikt kompleksi: atbalstīt linaudzētājus kā īpaši atbalstāmo reģionu, ieguldot līdzekļus ražošanas paplašināšanā, atrisinot nodarbinātības problēmu, nodrošinot šeit dzīvojošajiem ienākumus.

Patreiz linu nozare Latgales reģionā tikai pārstrādē vien dod darbavietas apmēram 250 strādājošajiem, bet linu audzētāju saimniecību skaits ir 120, kas garantē ienākumus viņu mājsaimniecībām.

Linu galaprodukts ir nepārtikas prece, un tai nepiemīt ar šo patēriņa preču grupu saistītais neelasīgais pieprasījums. Lai pirmajā mirklī tas liekas mazsvarīgi, tomēr šī produkta tirgus vēl nav piesātināts, tāpēc tam ir potenciālas eksporta iespējas. Palielinot ražošanas apjomus, palielināsies eksports.

8. Secinājumi un priekšlikumi rīcības programmai (problēmu kopsavilkums)

Linu nozare Latvijā ir viena no vecākajām. Tomēr šobrīd tā pārdzīvo smagu krīzes periodu, kad paceļas jautājums, būt vai nebūt liniem Latvijā.

Nozarei piešķirto subsīdiju ajoms līdz 2001. gadam ir 270 miljoni latu gadā. Šis ajoms ir pietiekošs tikai audzētāju tiešam atbalstam, taču tas nenodrošina līdzekļu uzkrāšanu jaunas tehnikas iegādei, tehnoloģijas uzlabošanai. Šim nolūkam audzētājiem jāizmanto subsīdijas, kas tie piešķirtas tehnikas iegādei.

Pēc apkopotajiem datiem redzams, ka linu audzēšana dod peļņu tikai tad, ja tā tiek subsidēta.

Linu audzēšana prasa kapitālieguldījumus speciālās tehnikas iegādei.

Izstrādātā rīcības programma paredz, ka linu sējumu platības palielināsies. Palielinoties ražošanas apjomiem, tiks risinātas pārējās problēmas.

Nozares galvenā problēma pašlaik ir - niecīgie ražošanas apjomi. Gan sējumu platības, kas pašlaik ir tikai 1514 ha, gan iegūtā linu stiebrīņu kopraža 3381 tonnas, kas pilnībā nenoslogo pārstrādātāju jaudas.

Tirgus ierobežojošie lielumi ir cena, par kuru audzētājam ir jārealizē sava produkcija.

Zemā ražība ir sekas, kas izriet ne tikai no laika apstākļiem linu audzēšanas procesā, bet galvenokārt no zināšanu trūkuma, strādājot ar šo kultūru. Nekvalitatīva sēklas materiāla izvēle, augu aizsardzības līdzekļu un minerālmēsļu neprasmīga lietošana ir iemesli, kāpēc linu ražības ir zemas.

Stiebrīņu zemā kvalitāte neļauj tālākās pārstrādes procesā iegūt kvalitatīvus, tirgū pieprasītus produktus. Bet pārstrādes uzņēmumi iepērk visus Latvijā saražotos linu stiebrīņus.

Turpmāk pārstrādes uzņēmumi iepirks tikai kvalitatīvu izejvielu. Tāpēc linu audzētājiem kā viens no galvenajiem uzdevumiem ir, celt produkcijas kvalitāti.

Ražošanas apjomu palielināšana ir komplekss pasākums, kur pamats ir izejvielas, bet to pārstrāde ir tālākais un ne mazāk būtiskais pasākumu kopums. Bet tieši pašreizējā brīdī nenoslogotās uzņēmumu jaudas rada tālāk izrietošas problēmas, kā lielas fiksētās izmaksas, jo netiek izmantotas uzņēmumu paredzētās jaudas, arī darbaspēks netiek pilnībā izmantots.

Ņemot vērā ierobežotās linu ražības potences Latvijā, linu sējumu platības būs jāpalielina tiktāl, lai nodrošinātu pārstrādes uzņēmumus ar izejvielām.

Nav izstrādāti konkrēti priekšlikumi optimālai saimniecību ražošanas stratēģiju veidošanai, jo nozare Latvijā ir maz pētīta, analizēta un vispār reklamēta.

Situācijā, kad nav izstrādāti saimniecību optimālie ražošanas modeļi, nepastāv arī saimniecību ierobežojošie lielumi.

Ir jāorganizē linu speciālistu apmācība.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Arnte B. Agrārās politikas aktualitātes // Valsts politika linkopības attīstībā, Rīga, LVAEI rakstu krājums, 1997.
2. Arnte B. Lini Latvijā: Ekonomiskās problēmas un attīstības virzieni., Rīga - Jelgava, 1996.
3. Arnte B. Linu nozares attīstības programma., LVAEI,1995.
4. Gritāne A.Linu mēslošana., Praktiskais Latvietis, 1997. g. 1 - 15. jūlijs
5. Linu audzēšana., VVSIS, Viļāni, 1994.
6. LR ZM Lauksaimniecības gada ziņojums., Rīga, 1997.
7. Par muitas nodokli., likums, 1998.
8. Pārstrādes uzņēmumu informācija., 1997.
9. Paura M. Jelgavas Larelini varētu nopirkt visu Latvijas šķiedru., Praktiskais Latvietis, 1997. g. 1 - 15. jūlijs
10. Stramkale V. Linkopība Latvijā., Praktiskais Latvietis, 1997. g. 1 - 15. jūlijs
11. Šmite R. Zemnieku un pārstrādātāju viedoklis sakrīt - linu audzētājiem nepieciešams finansiāls atbalsts., Dienas Bizness 1998. g. 15. maijs
12. ZM dati par linu audzētājiem., 1994 - 1997.